

Förvaltningsrätten i Linköping
Enhet 1
Box 406
581 04 Linköping

forvaltningsrattenilinkoping@dom.se

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING
Enhet 1

INKOM: 2020-04-08
MÅLNR: 9791-19
AKTBIL: 27

Stockholm, den 8 april 2020

YTTRANDE ANG. ARBETS- OCH MATERIALOMKOSTNADER

Mål 9779-19, 9784-19, 9791-19; Vattenfall Eldistribution AB ./ Energimarknadsinspektionen

Som ombud för Vattenfall Eldistribution AB ("Vattenfall") inges härmed följande yttrande med avseende på Vattenfalls särskilda yrkande om arbets- och materialomkostnader (punkten 6 i det kompletterande överklagandet). Vattenfalls grunder för det särskilda yrkandet framgår av detta yttrande och ersätter alltså de grunder som angivits i det kompletterande överklagandet. Definitioner som använts i det kompletterande överklagandet har samma betydelse när de används i detta yttrande.

A. Yrkande

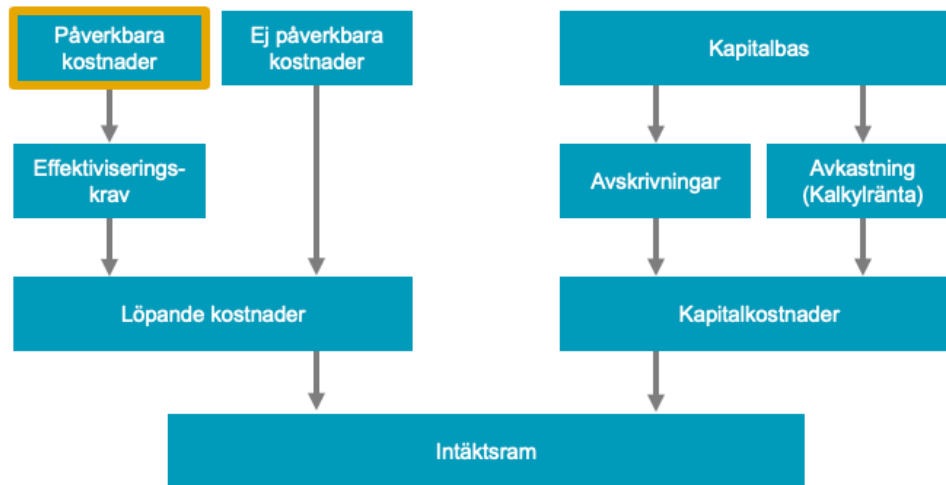
1. Yrkandet i punkten 6 i Vattenfalls kompletterande överklagande ersätts med följande yrkande.
2. Vattenfall yrkar *därutöver, och oberoende av yrkandena i punkterna 1-5 i det kompletterande överklagandet*, att förvaltningsrätten undanröjer Ei:s beslut om intäktsramar och återförvisar målen till Ei för fastställande av nya intäktsramar för Vattenfall avseende tillsynsperioden 2020-2023 varvid följande belopp (i 2018 års prisnivå) avseende arbets- och materialomkostnader ska läggas till Vattenfalls påverkbara kostnader.
 - a) REL 00909 – 32 296 tkr
 - b) REL00572 – 19 133 tkr
 - c) RER01011 – 2 187 tkr

B. Grunder i sammanfattning

3. Ei:s metod för att beräkna Vattenfalls tillägg på påverkbara kostnader för arbets- och materialomkostnader innebär att Vattenfall inte erhåller täckning för sina kostnader enligt 5 kap. 1 § första punkten ellagen.
4. Ei:s metod innebär dessutom att Vattenfall missgynnas i förhållande till helt tillverkande elnätsföretag och helt förvärvande elnätsföretag liksom mot mixföretag som är tillverkande företag med tonvikt på arbetskostnader.

C. Utveckling av grunder

5. Det särskilda yrkandet rör storleken på Vattenfalls arbets- och materialomkostnadstillägg som Ei behandlar i avsnitt 3.3.2 i det överklagade beslutet. Dessa utgör en del av Vattenfalls påverkbara kostnader som utgör en del av löpande kostnader och ingår i intäktsramen enligt vad som illustreras i nedanstående bild.

6. Svenska elnätsföretag genomför nyinvesteringar på olika sätt. Vissa elnätsföretag tillverkar sina egna anläggningar (benämns ”tillverkande elnätsföretag”), andra elnätsföretag förvärvar sina anläggningar genom att lägga ut tillverkningen på entreprenad (benämns ”förvärvande elnätsföretag”) och ytterligare andra elnätsföretag gör sina investeringar genom att delvis tillverka och delvis förvärva anläggningarna (benämns ”mixföretag”). Vattenfall är ett mixföretag.
7. När elnätsföretagen tillverkar sina egna anläggningar bokförs utgifterna för tillverkningen på olika sätt enligt god redovisningssed. Vissa utgifter bokförs som löpande kostnader och andra utgifter aktiveras och bokförs som en tillgång i redovisningen.
8. De utgifter som bokförs som löpande kostnader kommer att rapporteras in som en löpande kostnad till Ei i det underlag som ligger till grund för Ei:s beslut om intäktsram och således beaktas vid intäktsramsbeslutet.
9. De utgifter som aktiveras i bokföringen ligger däremot inte till grund för Ei:s beslut om intäktsramen avseende de nu aktuella anläggningarna. Det beror på att den regulatoriska kapitalbasen för dessa anläggningar inte fastställs utifrån anläggningarnas bokförda värden utan utifrån normvärden som tagits fram av Ei.¹

¹ Avseende vissa anläggningar kan den regulatoriska kapitalbasen fastställas utifrån historiska värden från bokföringen, ursprungligt anskaffningsvärde eller annat skäligt värde, men det saknar betydelse för målen då arbets- och materialomkostnadstillägget endast rör anläggningar vars kapitalbas fastställs utifrån normvärden.

10. Ei:s normvärden för lokalnät baseras på EBR-katalogens prislistor.² Beträffande arbets- och materialkostnader innehåller dessa listor ett schabloniserat arbets- och materialomkostnadspålägg som avser att täcka sådana kostnader som är indirekt hänförliga till projektet. Arbetsomkostnadspålägget uppgår till 152 procent av timkostnaden och materialomkostnadspålägget uppgår till 8 procent av materialkostnaden. Det innebär att den totala arbetskostnaden enligt EBR-katalogens prislistor uppgår till 252 procent av timkostnaden, medan den totala materialkostnaden uppgår till 108 procent av materialkostnaden.
11. Arbetsomkostnadspålägget om 152 procent och materialomkostnadspålägget om 8 procent omfattar emellertid inte enbart utgifter som tillverkande elnätsföretag enligt god redovisningssed äger aktivera som en tillgång i bokföringen utan även omkostnadspålägg som tillverkande elnätsföretag enligt god redovisningssed ska bokföra som en löpande kostnad.
12. När Ei fastställt normvärdena för anläggningarna har Ei valt att utgå från det så kallade Sverigenätet samt att elnätsföretagen är tillverkande elnätsföretag. Med denna utgångspunkt kan inte hela omkostnadspåläggen enligt EBR-katalogens prislistor ingå i de normvärden som ska ligga till grund för kapitalbasen utan elnätsföretagen får antas följa god redovisningssed och redovisa en del av omkostnadspåläggen som en löpande kostnad. För att undvika att samma kostnad beaktas både som en löpande kostnad och som en del av kapitalbasen måste det alltså ske en reduktion av omkostnadspåläggen enligt EBR-katalogens prislistor som motsvarar den del av omkostnadspåläggen som enligt god redovisningssed ska tas upp som en löpande kostnad.
13. Baserat på en utredning från Ernst & Young gjorde Ei bedömningen att arbetsomkostnadspålägget skulle reduceras från 152 procent till 102 procent och att materialomkostnadspålägget skulle reduceras från 8 procent till 6 procent.³ Dessa reduktioner skulle åstadkomma ett avdrag på EBR-katalogens prislistor som motsvarar den andel av arbets- och materialomkostnadspålägget som ett tillverkande elnätsföretag enligt god redovisningssed ska redovisa som en löpande kostnad i sin bokföring och som alltså redan beaktas vid fastställandet av intäktsramen såsom en

² EBR är en branschstandard för "Elektrisk Byggnads Rationalisering" som framtagits av Svensk Energi och som länge använts i branschen för att bland annat uppskatta investeringsutgifter i samband med entreprenader.

³ Se Energimarknadsinspektionens PM 2010:11 *Normvärden för anläggningar med spänning upp till och med 24 kV*, bilaga 1, och Ernst & Youngs rapport *Anskaffningsvärden i elnätsverksamhet tilläggsuppdrag daterat 9 april 2010*, bilaga 2.

löpande kostnad. EBR-katalogens prislistor reducerat med dessa avdrag skulle ge normvärden för olika elnätsanläggningar för att beräkna den regulatoriska kapitalbasen.

14. Arbetskostnadens procentuella reduktion framgår av följande beräkning. Anta att arbetskostnaden enligt EBR-katalogens prislistor är 100 kr (kostnaden anges per timme). Arbetsomkostnadspålägget är då 152 kr enligt EBR-katalogens prislistor, dvs. 152 procent av arbetskostnaden. Om arbetsomkostnadspålägget reduceras till 102 procent kommer arbetsomkostnadspålägget att minska till 102 kr. Det innebär att arbetskostnaden, inklusive omkostnadspålägget, minskar med 50 kr från 252 kr till 202 kr, vilket motsvarar en reduktion om cirka 19,84 procent ($50/252 = 0,1984$).
15. Materialkostnadens procentuella reduktion framgår av följande beräkning. Anta att materialkostnaden enligt EBR-katalogen är 100 kr. Materialomkostnadspålägget är då 8 kr, dvs. 8 procent av materialkostnaden. Om materialomkostnadspålägget reduceras till 6 procent kommer materialomkostnadspålägget att minska till 6 kr. Det innebär att materialkostnaden, inklusive omkostnadspålägget, minskar med 2 kr från 108 kr till 106 kr, vilket motsvarar en reduktion om cirka 1,85 procent ($2/108 = 0,0185$).
16. I enlighet med vad som redovisats ovan ska dessa schabloniserade avdrag motsvara de omkostnader som tillverkande elnätsföretag löpande kostnadsför och vilka alltså redan ingår i intäktsramen som en löpande kostnad. Det kan noteras att avdraget är väsentligt större för arbetsomkostnader än vad de är för materialomkostnader. Det beror på att Ei:s utredningar visat att det är en betydligt större andel av arbetsomkostnaderna som ska bokföras som en löpande kostnad enligt god redovisningssed.
17. Den genomsnittliga fördelningen av EBR-katalogens priser vid en investering i Sverigenätet innebär att 34,19 procent avser arbete och 65,81 procent avser material. Det innebär att en reduktion av arbetsomkostnadspålägget från 152 procent till 102 procent och en reduktion av materialomkostnadspålägget från 8 procent till 6 procent medfört att Ei:s normvärden motsvarar en genomsnittlig reduktion av EBR-katalogens priser med 8 procent enligt vad som närmare framgår av kalkylblad 1

nedan.

Kalkylblad 1 Reduktion vid fastställandet av normvärden utifrån fördelningen mellan arbete och material i Sverigenätet				
		Reduktion av EBR-katalogens priser		
Investeringsutgifter	EBR-katalogens priser	Beräknad löpande kostnad i %	Beräknad löpande kostnad i kr	Normvärde i kr (kapitalbas)
Arbetsutgift	34,19	-19,84%	-6,78	27,41
Materialutgift	65,81	-1,85%	-1,22	64,59
Totalt	100,00	-8,00%	-8,00	92,00

18. Ett tillverkande elnätsföretag som har tillverkat anläggningar med en genomsnittlig fördelning som överensstämmer med fördelningen av arbete och material i Sverigenätet erhåller en reduktion om 8 procent på sina arbets- och materialomkostnader i enlighet med vad som framgår av kalkylblad 1 ovan. Om ett tillverkande företag har tillverkat anläggningar som är mer materialintensiva eller mer arbetsintensiva än genomsnittet i Sverigenätet kommer reduktionen att uppgå till en annan procentsats.
19. När ett elnätsföretag inte tillverkar sina anläggningar utan istället förvärvat anläggningarna ser situationen annorlunda ut. I denna situation står istället entreprenören för allt arbete och all anskaffning av material liksom omkostnaderna hänförliga till detta. Detta innebär entreprenören fakturerar det förvärvade elnätsföretagen för alla utgifter och därmed även utgifter hänförliga till arbets- och materialomkostnadspålägg. Detta medför att ett förvärvande elnätsföretag kan aktivera alla utgifter till entreprenören som en anläggningstillgång i bokföringen. Det innebär att ett förvärvande elnätsföretag inte bokför några arbets- och materialomkostnadspålägg som löpande kostnader utan dessa aktiveras istället i sin helhet som en tillgång. Det innebär att omkostnadspåläggen inte beaktas som en löpande kostnad vid fastställandet av intäktsramen för förvärvande elnätsföretag trots att även dessa elnätsföretag får vidkännas ett avdrag avseende sådana kostnader på normvärdena.
20. För att undvika att ett förvärvande elnätsföretag missgynnas relativt ett tillverkande elnätsföretag och inte får tillgodoräkna sig dessa omkostnadspålägg – vare sig som en löpande kostnad eller som en del av kapitalbasen – har Ei tillämpat en metod som innebär att förvärvande elnätsföretag får göra ett schabloniserat tillägg på sina påverkbara kostnader. Tillägget är avsett att motsvara sådana arbets- och materialomkostnader som det förvärvande elnätsföretaget hade haft om elnätsföretaget istället hade tillverkat anläggningen. Detta åstadkoms genom att förvärvande elnätsföretag får göra ett schabloniserat tillägg avseende löpande påverkbara kostnader med ett belopp som motsvarar den reduktion om

omkostnadspåläggen om i genomsnitt 8 procent som Ei gjort på EBR-katalogens prislistor när de fastställt normvärdena.

21. I och med att Ei reducerat EBR-katalogens prislistor med 8 procent för att fastställa normvärdena måste tillägget motsvara 8,7 procent av normvärdena för att tillägget ska motsvara reduktionen. Det framgår av följande beräkning. Anta att Ei reducerar EBR-katalogens pris om 100 kr med 8 procent. Då blir normvärdet 92 kr ($100 * 0,92 = 92$) och reduktionen blir 8 kr ($100 - 92 = 8$). Om tillägget ska motsvara reduktionen måste 8 kr adderas till 92 kr vilket motsvarar ett procentuellt tillägg om 8,7 procent ($8/92 = 8,7$ procent).
22. Beräkningen av förvärvande elnätsföretags tillägg för arbets- och materialomkostnader framgår av kalkylblad 2 nedan.

Kalkylblad 2 Beräknat arbets- och materialomkostnadspålägg för helt förvärvande elnätsföretag				
Investeringsutgifter	Normvärde i kr (kapitalbas)	Tillägg till normvärdena		EBR-katalogens priser
		Beräknad löpande kostnad i % av normvärde	Beräknad löpande kostnad i kr	
Arbetsutgift	27,41	24,75%	6,78	34,19
Materialutgift	64,59	1,88%	1,22	65,81
Totalt	92,00	8,70%	8,00	100,00

23. En jämförelse mellan kalkylblad 1 och kalkylblad 2 ovan visar att tillverkande och förvärvande bolag likabehandlas. Ei har beslutat om ett schabloniserat avdrag om i genomsnitt 8 procent på EBR-katalogens prislistor vid fastställandet av normvärdet utifrån fördelningen mellan arbete och material i Sverigenätet. Avdraget ska motsvara de utgifter som tillverkande elnätsföretag tar upp som en löpande kostnad och alltså får ersatt som en löpande kostnad i intäktsramen. Förvärvande elnätsföretag redovisar inga löpande kostnader utan aktiverar hela kostnaden för entreprenaden. Trots att förvärvande elnätsföretag inte redovisar några löpande kostnader (utan aktiverar motsvarande kostnad) får de vidkännas samma avdrag vid fastställandet av normvärdena, dvs. samma normvärden används för tillverkande och förvärvande elnätsföretag. För att sätta de förvärvande elnätsföretagen i samma situation som de tillverkande elnätsföretagen får de förvärvande elnätsföretagen därför göra ett tillägg på sina arbets- och materialomkostnader motsvarande 8,7 procent av normvärdet, vilket beloppsmässigt motsvarar det 8 procentiga avdraget på EBR-katalogens prislistor utifrån fördelningen av arbete och material i Sverigenätet.
24. Vattenfall tycker att det är självklart att elnätsföretagen ska likabehandlas. Ei:s hantering av tillverkande och förvärvande elnätsföretag är därför rimlig och förenlig med regleringen.

25. Vattenfall är emellertid varken ett helt och hållet tillverkande elnätsföretag eller ett helt och hållet förvärvande elnätsföretag. Vattenfall är istället ett mixföretag, dvs. ett elnätsföretag som delvis är ett tillverkande elnätsföretag och delvis är ett förvärvande elnätsföretag. För Vattenfall är fördelningen sådan att Vattenfall i huvudsak är ett förvärvande elnätsföretag, men även till en mindre del är ett tillverkande elnätsföretag.
26. Ei:s metod för att beräkna tillägg för arbets- och materialomkostnader innebär emellertid att Vattenfall inte likabehandlas med tillverkande och förvärvande elnätsföretag.
27. Ei:s metod för att beräkna Vattenfalls tillägg för arbets- och materialomkostnader får illustreras av Vattenfalls lokalnät syd (REL00909). Aktuella uppgifter för perioden 2020-2023 framgår av tabell 3 i Ei:s beslut som återges nedan (vår radnumrering i grönt).

Tabell 3 Ei:s beräknade tillägg för arbets- och materialomkostnader i tkr⁴

Radnummer	Ar 2014	Ar 2015	Ar 2016	Ar 2017	Totalt
1. Inköp av pågående nyanläggningar	1 802 390	1 309 937	1 391 648	1 562 060	6 066 035
2. Varav eget material kostnad	382 060	211 325	282 208	355 111	1 230 704
3. Varav eget arbete kostnad	60 314	51 345	40 599	50 662	202 920
4. Entreprenad (inköp pågående nyanläggningar exklusive kostnad för eget material och arbete)	1 360 016	1 047 267	1 068 841	1 156 287	4 632 411
5. Beräknad andel entreprenad (entreprenad/inköp av pågående nyanläggningar)	75%	80%	77%	74%	
6. Uppskattat tillägg, dvs andel entreprenad x 8,7 %	6,56%	6,96%	6,68%	6,44%	
7. Rapporterade normvärden för anläggningar som tagits i drift år 2014-2017 i tkr	1 045 447	1 344 825	1 058 768	1 071 863	4 520 904
8. Beräknat tillägg i 2018 års prisnivå	68 630	93 539	70 746	69 028	301 944

28. Tabellens rader anger följande information. Med reservation för vad som framgår av punkterna 31-32 nedan, framgår Vattenfalls totala investeringsutgifter, både som tillverkande elnätsföretag och förvärvande elnätsföretag, av rad 1. Vattenfalls aktiverade utgifter för egen tillverkning av material framgår av rad 2. Vattenfalls

⁴ Tabellen är tagen från tabell 3 i Ei:s beslut rörande REL00909 men motsvarande tabell finns i besluten rörande REL00572 och RER01011.

aktiverade utgifter för egen tillverkning av arbete framgår av rad 3. Vattenfalls aktiverande utgifter för förvärvade anläggningar framgår av rad 4.

29. Ei använder sedan dessa utgiftsposter (rad 4 dividerat med rad 1 i procent) för att beräkna hur stor del av Vattenfalls totala investeringsutgifter som har förvärvats (rad 5). På den del av investeringsutgifterna som har förvärvats beräknar Ei sedan ett tillägg på arbets- och materialomkostnader (rad 8) som motsvarar 8,7 procent av normvärdet på den förvärvade delen (rad 5 multiplicerad med 8,7 procent multiplicerad med normvärdet på rad 7).
30. Detta är alltså Ei:s metod. Metoden leder emellertid inte till ett korrekt resultat enligt vad som redovisas nedan.
31. Innan metodfelet redovisas kan det noteras några ofullständiga ingångsvärden i tabell 3 ovan. Tabellen innehåller inte alla utgiftsposter som ska inkluderas i den totala investeringsutgiften (rad 1). Det beror på att utgiftsposterna avseende egen tillverkning (rad 2 och 3) endast innehåller de utgifter som Vattenfall aktiverat som en tillgång i sin bokföring. Det går inte att få fram exakt vilka löpande utgifter som Vattenfall därutöver faktiskt haft avseende dessa anläggningar. Ei:s utredning och bedömning i samband med reduktionen av normvärden (se punkterna 13-15 ovan) innebär att Vattenfall kan antas ha haft utgifter som bokförts som löpande kostnader avseende den egna tillverkningen som motsvarar 1,88 procent av utgiften för eget material och 24,74 procent av utgiften för eget arbete (se kalkylblad 2 ovan). Det innebär att den totala investeringsutgiften för 2014 för egen tillverkning (rad 2 och 3 i tabell 3 ovan) rätteligen borde uppgå till 464 503 tkr fördelat mellan arbete och material enligt vad som framgår av kalkylblad 3 nedan.

Kalkylblad 3 Totala investeringsutgifter egen tillverkning				
		Tillägg till aktiverade utgifter		
Investeringsutgifter	Aktiverade utgifter	Beräknade löpande kostnader i %	Beräknade löpande kostnader i tkr	Totala utgifter
Arbetsutgift	60 314	24,75%	14 928	75 242
Materialutgift	382 060	1,88%	7 201	389 261
Totalt	442 374	5,00%	22 129	464 503

32. Det innebär också att den totala investeringsutgiften i Ei:s tabell 3 ovan om 1 802 390 tkr för 2014 måste räknas upp med tillägget för löpande kostnader i egen tillverkning enligt kalkylblad 3 ovan, varvid den uppgår till 1 824 519 tkr.
33. Utifrån denna korrigering av ingångsvärdena skulle beräkningen enligt Ei:s metod påverkas på så vis att den förvärvade delen (rad 4) skulle utgöra en mindre del av

den totala investeringen (rad 1), varför beräknad andel (rad 5) och Vattenfalls beräknade tillägg (sista raden) skulle minska något.

34. Detta saknar emellertid betydelse då Ei:s beräkning inte ska tillämpas, eftersom Ei:s metod inte leder till ett korrekt resultat av följande skäl.
35. Av domstolspraxis framgår att den reducering Ei gör av EBR-katalogens prislistor vid fastställandet av normvärdena är schabloniserad och att det därför är rimligt att, när motsvarande tillägg ska göras för förvärvande elnätsföretag, använda ett schabloniserat tillägg.⁵ Enligt vad som framgått ovan består Sverigenätet i genomsnitt av anläggningar där EBR-katalogens priser vid uppförandet är fördelade på 34,19 procent arbetsutgifter och 65,81 procent av materialutgifter. Vid fastställandet av det schabloniserade tillägget för förvärvande elnätsföretag har Ei utgått ifrån att deras anläggningsinvesteringar är fördelade på motsvarande sätt mellan utgifter för arbete och material. Förvärvande elnätsföretag får följdriktigt ett schabloniserat tillägg på arbets- och materialomkostnader om 8,7 procent av normvärdet (vilket i belopp är beräknat att motsvara 8 procent av investeringsutgiften), vilket motsvarar den utgift som tillverkande elnätsföretag beräknas bokföra som en löpande kostnad vid tillverkningen av motsvarande anläggningar.
36. Enligt den metod som Ei tillämpar för att beräkna arbets- och materialomkostnadstillägget för helt förvärvande elnätsföretag (och som baseras på domstolspraxis) antas alltså den totala investeringsutgiften för förvärvande elnätsföretag ha en fördelning mellan arbete och material som motsvarar fördelningen av arbete och material i Sverigenätet. Samma utgångspunkt måste då gälla för mixföretag. Även mixföretagens totala investeringsutgift får alltså antas ha en fördelning mellan arbete och material som motsvarar fördelningen i Sverigenätet. Det innebär att Vattenfalls totala investeringsutgift för 2014 (rad 1 i Ei:s tabell justerad enligt punkterna 31-32 ovan) får antas vara fördelad mellan arbete och material på det sätt som framgår av nedanstående kalkylblad 4.

⁵ Se dom meddelad av Förvaltningsrätten i Linköping den 11 december 2013 i mål nr 8031-11 mellan E.ON Elnät Stockholm AB och Ei. Domen överklagades av Ei, men överklagandet avslogs av Kammarrätten i Jönköping i dom meddelad den 10 november 2014 i mål nr 129-14.

Kalkylblad 4		
Antagen fördelning av den totala investeringsutgiften mellan arbete och material		
	Tkr	Procent
Total investeringsutgift	1 824 519	100,00%
Arbetsutgift	623 803	34,19%
Materialutgift	1 200 716	65,81%

37. Ei:s metod utgår inte från den totala investeringsutgiften och att denna antas vara fördelad mellan arbete och material som Sverigenätet. Ei:s metod utgår istället endast ifrån den förvärvade andelen och antar att denna är fördelad mellan arbete och material som Sverigenätet.
38. Vattenfall har emellertid organiserat sin verksamhet på ett sådant sätt att Vattenfalls egen tillverkning i huvudsak är inriktad på anskaffning av material. Det innebär att för en väsentlig andel av Vattenfalls egen tillverkning gäller att bolaget självt anskaffar material men anlitar entreprenör för arbetet. Anledningen till denna tonvikt på eget material är att Vattenfall självt kan köpa upp material till bra priser.
39. Om man ser på Vattenfalls egen tillverkning (rad 2 och rad 3 i Ei:s tabell 3 ovan justerade enligt kalkylblad 3 ovan) avseende 2014 kan det följdriktigt noteras att materialet inte utgör de 65,81 procent som gäller för Sverigenätet utan hela 83,80 procent av den egna tillverkningen. Detta förhållande illustreras i nedanstående kalkylblad 5.

Kalkylblad 5		
Fördelning av investeringsutgiften mellan arbete och material i egen tillverkning		
	Tkr	Procent
Total investeringsutgift	464 503	100%
Arbetsutgift	75 242	16,20%
Materialutgift	389 261	83,80%

40. Detta förhållande påverkar naturligtvis hur investeringsutgiften i den förvärvande delen är fördelad mellan arbete och material. Med utgångspunkten att materialet utgör 65,81 procent och arbetet utgör 34,19 procent av den totala investeringen utgör materialet 59,67 procent och arbetet 40,33 procent av Vattenfalls förvärvande del år 2014. Detta förhållande illustreras i nedanstående kalkylblad 6.

Kalkylblad 6	Fördelning av investeringsutgiften mellan arbete och material			
	Totalt	Egen tillverkning	Förvärv	
	Tkr	Tkr	Tkr	Procent av förvärv
Total investeringsutgift	1 824 519	464 503	1 360 016	100,00%
Arbetsutgift	623 803	75 242	548 561	40,33%
Materialutgift	1 200 716	389 261	811 455	59,67%

41. Ei har i sitt beslut inte beaktat att Vattenfalls egen tillverkning har en tonvikt på material och att detta får en effekt på fördelningen av arbete och material i Vattenfalls förvärvande del.
42. Ei har i tabell 3 ovan istället a) klumpat ihop arbetet (60 314 tkr) och materialet (382 060 tkr), b) räknat av dessa utgifter från den totala investeringen (1 802 390 tkr), c) konstaterat att differensen (1 360 016 tkr) utgör 75 procent av den totala investeringen och därefter beräknat ett arbets- och materialomkostnadspålägg om 8,7 procent på 75 procent av den totala investeringen.
43. Det innebär att Ei felaktigt utgått ifrån att Vattenfalls förvärvande del haft en fördelning mellan arbete och material där materialet utgjort 65,81 procent och arbetet utgjort 34,19 procent. Detta då uppräknningen med 8,7 procent, enligt vad som redovisats i kalkylblad 1 och kalkylblad 2 ovan, utgör resultatet av en beräkning som utgår ifrån just denna fördelning mellan arbete och material. Om fördelningen mellan arbete och material ser annorlunda ut i den förvärvande delen måste emellertid detta beaktas vid beräkningen av arbets- och materialomkostnadstillägget. Annars leder metoden till ett felaktigt resultat.
44. Tanken med regleringen är som framgått ovan att ett tillverkande elnätsföretag som investerar 100 tkr i arbete antas bokföra 19,84 tkr som en löpande kostnad (som beaktas i intäktsramen) och därför får vidkännas motsvarande avdrag på normvärdet (kapitalbasen). Ett förvärvande elföretag som aktiverar hela investeringen och ändå får vidkännas ett avdrag på normvärdet likabehandlas genom att det förvärvande elnätsföretaget får ett tillägg på sina löpande kostnader med ett motsvarande belopp. Investeringar i material hanteras på motsvarande sätt, men med den skillnaden att tillverkande elnätsföretag som investerar 100 tkr i material enligt god redovisningssed endast antas bokföra 1,85 tkr som en löpande kostnad. Det innebär att avdraget på normvärdet liksom tillägget på löpande kostnader för förvärvande bolag också blir 1,85 tkr.
45. Mot denna bakgrund är det viktigt att skilja mellan hur investeringsutgiften för arbete och material är fördelad i den förvärvande respektive den tillverkande delen. Den metod som ska tillämpas för att beräkna arbets- och materialomkostnadstillägget för mixföretag måste leda till en beräknad löpande kostnad som utgör 8 procent av den totala investeringsutgiften för att mixföretag ska få täckning för sina kostnader och likabehandlas med helt tillverkande och helt

förvärvande elnätföretag. I kalkylblad 7 nedan illustreras en sådan beräkning avseende Vattenfalls lokalnät syd REL00909 för år 2014.

Kalkylblad 7			
Förvärv - varav beräknad löpande kostnad i % av Investeringsutgifter			
	Investeringsutgifter	Beräknad löpande kostnad i %	Beräknad löpande kostnad i tkr
Arbete	548 561	19,84%	108 835
Material	811 455	1,85%	15 012
Totalt	1 360 016	9,11%	123 846
Egen tillverkning - varav beräknad löpande kostnad i % av Investeringsutgifter			
	Investeringsutgifter	Beräknad löpande kostnad i %	Beräknad löpande kostnad i tkr
Arbete	75 242	19,84%	14 928
Material	389 261	1,85%	7 201
Totalt	464 503	4,76%	22 129
Totalt - varav beräknad löpande kostnad i % av Investeringsutgifter			
	Investeringsutgifter	Beräknad löpande kostnad i %	Beräknad löpande kostnad i tkr
Arbete	623 803	19,84%	123 763
Material	1 200 716	1,85%	22 213
Totalt	1 824 519	8,00%	145 976

46. Enligt vad som framgår av kalkylblad 7 utgör den beräknade löpande kostnaden 8 procent av den totala investeringsutgiften, men på grund av hur investeringsutgiften är fördelad mellan arbete och material i den förvärvande respektive den tillverkande delen utgör den beräknade löpande kostnaden 9,11 procent av investeringsutgiften i den förvärvande delen och 4,76 procent av investeringsutgiften i den tillverkande delen.
47. Beräkningen av arbets- och materialomkostnadstillägget görs emellertid inte som en procentsats på investeringsutgiften utan som en procentsats på normvärdet. Det innebär att den beräknade löpande kostnaden på den totala investeringsutgiften ska motsvara 8,7 procent av investeringsutgiften reducerad med den beräknade löpande kostnaden (benämns ”beräknat normvärde”) i enlighet med vad som redovisas i anslutning till kalkylblad 1 och kalkylblad 2 ovan. I kalkylblad 8 nedan illustreras en sådan beräkning avseende Vattenfalls lokalnät syd REL00909 för år 2014.

Kalkylblad 8			
Förvärv - tillägg för beräknad löpande kostnad i % av beräknat normvärde			
	Beräknat normvärde	Beräknad löpande kostnad i %	Beräknad löpande kostnad i tkr
Arbete	439 727	24,75%	108 835
Material	796 443	1,88%	15 012
Totalt	1 236 170	10,02%	123 846
Egen tillverkning - tillägg för beräknad löpande kostnad i % av beräknat normvärde			
	Beräknat normvärde	Beräknad löpande kostnad i %	Beräknad löpande kostnad i tkr
Arbete	60 314	24,75%	14 928
Material	382 060	1,88%	7 201
Totalt	442 374	5,00%	22 129
Totalt - tillägg för beräknad löpande kostnad i % av beräknat normvärde			
	Beräknat normvärde	Beräknad löpande kostnad i %	Beräknad löpande kostnad i tkr
Arbete	500 041	24,75%	123 763
Material	1 178 503	1,88%	22 213
Totalt	1 678 544	8,70%	145 976

48. Enligt vad som framgår av kalkylblad 8 uppgår den totala beräknade löpande kostnaden till 8,7 procent av beräknat normvärde. Motsvarande procentsats är 10,02 procent i den förvärvande delen och 5,00 procent i den tillverkande delen.
49. Av kalkylblad 8 framgår också att den beräknade löpande kostnaden i den förvärvande delen uppgår till 123 846 tkr (markerad med orange) och att det beräknade normvärdet uppgår till 1 678 54 tkr (markerad med orange). Det innebär att den beräknade löpande kostnaden utgör 7,38 procent av det beräknade normvärdet ($123\,846 \text{ tkr} / 1\,678\,54 \text{ tkr} = 7,38 \text{ procent}$) och inte 6,56 procent som blir utfallet enligt Ei:s metod (se rad 6 i tabell 3 ovan).
50. Det innebär att Vattenfalls arbets- och materialomkostnadstillägg ska utgöra 7,38 procent av normvärdet för de anläggningar i lokalnät syd som driftsattes 2014 (kapitalbasen).⁶ Vattenfalls elnätsanläggningar i lokalnät syd hade ett normvärde om 1 045 447 tkr år 2014 (se rad 7 i Ei:s tabell 3 ovan). Arbets- och materialomkostnadstillägget ska då uppgå till 77 154 tkr (7,38 procent av 1 045 447 tkr) istället för de 68 630 tkr (se Ei:s tabell 3 ovan) som Ei kommit fram till. Vattenfalls tillägg för år 2014 ska därmed ökas med 8 524 tkr.

⁶ Det finns flera anledningar till att det beräknade normvärdet om 1 678 54 tkr och kapitalbasens normvärde om 1 045 447 tkr skiljer sig åt. Det beror bl.a. på följande skäl. Det förra beloppet avser utgifter 2014 medan det senare avser anläggningar som tagits i drift ett visst år. I och med att många anläggningar byggs under flera år kommer beloppen inte överensstämma. Dessutom är inte alla anläggningar som byggs värderade enligt normvärde lokalnät. Vidare beror det på att det förra beloppet utgör faktiska utgifter (med undantag för beräknade löpande kostnader i den förvärvande delen, se kalkylblad 3) och det senare normerade värden. De faktiska utgifterna behöver inte överensstämma med de normerade värdena.

51. Vattenfall har gjort motsvarande beräkningar för samtliga år (2014-2017) och samtliga redovisningsenheter i bifogad beräkningsbilaga, bilaga 3. Av beräkningsbilagan framgår att yrkade belopp (i 2018 års prisnivå) avseende arbets- och materialomkostnader ska läggas till Vattenfalls påverkbara kostnader. Beräkningsbilagan ges in i en PDF-fil och i en Excel fil. I beräkningsbilagan återfinns även kalkylblad 1-8 ovan.
52. Sammanfattningsvis innebär Ei:s metod att Vattenfalls tillägg på påverkbara kostnader för arbets- och materialomkostnader inte medför att Vattenfall får kompensation med ett belopp som svarar mot den reduktion av normvärdet som Vattenfall fått vidkännas avseende den förvärvande delen av verksamheten.
53. Ei:s metod innebär således att mixföretag såsom Vattenfall, som är tillverkande företag avseende huvudsakligen material, underkompenseras och missgynnas genom för låga tillägg på påverkbara kostnader för arbets- och materialomkostnader. Ei:s metod missgynnar Vattenfall i förhållande till helt och hållet tillverkande och helt och hållet förvärvande elnätsföretag. Denna underkompensation medför att Vattenfall inte får täckning för sina kostnader enligt 5 kap. 1 § första punkten ellagen.
54. Ei:s metod innebär på motsvarande sätt att mixföretag som är tillverkande företag med tonvikt på arbete överkompenseras och gynnas genom för höga tillägg på påverkbara kostnader för arbets- och materialomkostnader. Ei:s metod gynnar alltså dessa mixföretag i förhållande till helt och hållet tillverkande elnätsföretag och helt och hållet förvärvande elnätsföretag. Detta illustreras i nedanstående exempel där behandlingen av tillverkande och förvärvande elnätsföretag jämförs med behandlingen av ett mixföretag som tillverkar allt arbete men förvärvar allt material. Argumentet är relevant så snart mixföretagets tillverkning av arbete överstiger 34,19 procent av den egna tillverkningen.
55. Ett tillverkande företag som gör en investering på 100 kr i en genomsnittlig anläggning antas redovisa en löpande kostnad på 8 kr och får vidkännas motsvarande avdrag när normvärdet fastställs. Det innebär att 100 kr beaktas i intäktsramen (92 kr som kapitalbas och 8 kr som löpande kostnad).
56. Ett förvärvande företag som gör motsvarande investering redovisar inga löpande kostnader, men får ändå vidkännas ett avdrag på 8 kr när normvärdet fastställs. Det

förvärvande elnätsföretaget kompenseras därför genom att det får göra ett tillägg på 8 kr på sina löpande kostnader. Det innebär att 100 kr beaktas i intäktsramen (92 kr som kapitalbas och 8 kr som löpande kostnad).

57. Ett mixföretag som gör motsvarande investering där arbetet tillverkas och materialet förvärvas förväntas ha en löpande kostnad på 6,78 kr (arbetet utgör 34,19 kr och 19,84 procent av detta antas redovisas som en löpande kostnad, dvs. 6,78 kr) och får vidkännas motsvarande avdrag när normvärdet fastställs. Vidare borde mixföretaget få göra ett tillägg på de löpande kostnaderna med 1,22 kr (materialet utgör 65,81 kr och 1,85 procent av detta antas vara en löpande kostnad, dvs. 1,22 kr). Mixföretaget förväntas alltså att ha en löpande kostnad på 6,78 och få ett tillägg på de löpande kostnaderna med 1,22 kr, dvs. totalt 8 kr. Med Ei:s metod kommer mixföretaget emellertid att få göra ett tillägg på de löpande kostnaderna med 5,73 kr (65,81 kr av 100 kr antas med Ei:s modell vara förvärvande och tillägget beräknas som 8,7 procent av detta belopp, dvs. 5,73 kr). Detta trots att mixföretaget endast fått vidkännas ett avdrag på 1,22 kr på kapitalkostnaden (1,85 procent av 65,81 kr). Mixföretaget förväntas alltså att ha en löpande kostnad på 6,78 kr och får ett tillägg på de löpande kostnaderna med 5,73 kr, dvs. totalt 12,51 kr. Det innebär att 104,51 kr beaktas i intäktsramen (92 kr som kapitalbas och 12,51 kr som löpande kostnad). Ei:s metod medför att detta mixföretag överkompenseras. De påverkbara löpande kostnaderna överkompenseras med 4,51 kr (12,51 kr – 8 kr).
58. Om tillägget för löpande kostnader för mixföretag istället beräknas enligt Vattenfalls metod ovan kommer mixföretaget likabehandlas med de tillverkande och förvärvande elnätsföretagen oavsett hur mixföretagen väljer att strukturera sin verksamhet rörande tillverkning och förvärv av arbete och material. Om Vattenfalls metod tillämpas på ovanstående exempel kommer ett mixföretag endast erhålla ett tillägg på de löpande kostnaderna om 1,22 kr (1,85 procent av 65,81 kr) vilket motsvarar det avdrag som mixföretaget fått vidkännas på normvärdet avseende den förvärvade delen. Det innebär att det även avseende mixföretaget skulle vara 100 kr som beaktades i intäktsramen (92 kr som en kapitalbas och 8 kr som en löpande kostnad). Vattenfalls metod medför att detta mixföretag varken över- eller underkompenseras utan kompenseras med det korrekta beloppet för de löpande påverkbara kostnaderna i den förvärvande delen och att de totala löpande kostnaderna därmed kan antas motsvara 8 procent av investeringen, dvs. 8 kr i

exemplet (6,78 kr i egen tillverkning och tillägg om 1,22 kr avseende den förvärvande delen).

59. Avslutningsvis ska det framhållas att det ligger i kundkollektivets intresse att Ei tillämpar en metod som är neutral och inte ger incitament för elnätsföretagen att strukturera sin verksamhet på ett suboptimalt sätt för att hantera eller rent av gynnas av brister i regleringen. Om ett elnätsföretag likt Vattenfall har en stark inköpsorganisation och kan förvärva material kostnadseffektivt så ska Vattenfall naturligtvis göra det. Denna kostnadseffektivisering kommer också kundkollektivet till del genom att det påverkar det effektiviseringskrav som åligger branschen och som Ei beräknar inom ramen för den så kallade DEA-modellen.⁷

D. Målets fortsatta handläggning

60. Vattenfall avser att avge sin inställning till den fortsatta handläggningen så snart Vattenfall har tagit del av Ei:s inställning och åberopade bevisning med anledning av vad Vattenfall anfört i sitt kompletterande överklagande.

Som ovan

Marcus Axelryd

Linda Landén

⁷ I bilaga 8 till det överklagade beslutet återfinns Ei:s redogörelse för DEA-modellen. En kortfattad beskrivning av DEA-modellens innebörd återfinns i punkten 304 i Vattenfalls kompletterande överklagande.

BILAGEFÖRTECKNING

Bilaga	Dokument
1.	Energimarknadsinspektionens PM 2010:11 <i>Normvärden för anläggningar med spänning upp till och med 24 kV</i>
2.	Ernst & Youngs rapport <i>Anskaffningsvärden i elnätsverksamhet tilläggsuppdrag daterat 9 april 2010</i>
3.	Beräkningsbilaga